

ÖNLİSANS ÖĞRENCİLERİNİN ANKSİYETELERİNİN ŞİDDET EĞİLİMLERİNE KATKISI

THE CONTRIBUTION OF ANXIETY ON ASSOCIATE DEGREE STUDENTS' VIOLENCE TENDENCIES

Öğr. Gör. Akın KARAKUYU

Mustafa Kemal Üniversitesi, Antakya Meslek Yüksekokulu, Mülkiyet Koruma ve Güvenlik Bölümü, Hatay / TÜRKİYE, ORCID: 0000-0001-7370-5464

Öğr. Gör. Ali BİRVURAL

Mustafa Kemal Üniversitesi, Antakya Meslek Yüksekokulu, Toptan ve Perakende Satış Bölümü, Hatay / TÜRKİYE, ORCID: 0000-0001-8373-7486

Öğr. Gör. Ahmet UYAR

Mustafa Kemal Üniversitesi, Antakya Meslek Yüksekokulu, Bilgisayar Teknolojileri Bölümü, Hatay / TÜRKİYE, ORCID: 0000-0001-9694-8629

ÖZET

Organizmanın herhangi bir engelle karşılaşması durumunda ortaya çıkabilen sorunlardan biri de şiddettir. Şiddetin ortaya çıkmasında birçok faktör vardır. Bu faktörlerden biri de bireylerin sahip oldukları anksiyete durumlarıdır. Bu çalışmanın amacı önlisans öğrencilerinin sahip olduğu anksiyete durumları ile şiddet eğilimleri arasındaki ilişkiyi incelemektir. Çalışma tarama modelinde bir çalışmadır. Veriler önlisans eğitimi alan 404 öğrenciye uygulanan Şiddet Eğilim Ölçeği ve Beck Anksiyete Envanteri ile toplanmıştır. Verilerin analizinde pearson korelasyon analizi ve regresyon analizi yöntemleri kullanılmıştır. Analiz sonuçlarına göre öğrencilerin anksiyete durumları ile şiddet eğilimleri arasında 0,01 düzeyinde bir ilişki bulunmuştur. Ayrıca ayarlanmış R2 değerinin 0,150 olması, öğrencilerin şiddet eğilimlerinin % 15,0'ının sahip oldukları anksiyete durumlarından kaynaklandığını göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Şiddet, Şiddet Eğilimi, Anksiyete, Önlisans

ABSTRACT

One of the problems that may arise if the organism encounters any obstacle is violence. There are many factors in the emergence of violence. One of these factors is the anxiety states that individuals have. The aim of this study is to investigate the relationship between the anxiety states of the associate students and the trends of violence. This study is a study of screening model. The data were collected by the Violence Tendency Scale and Beck Anxiety Inventory applied to 404 associate degree students. Pearson correlation analysis and regression analysis have used to analyze the data. According to the results of the analysis, there has found a 0.01 level relationship between students' anxiety and violence. In addition, the adjusted value of R2 is 0,150, indicating show that the students' violence tendency is due to anxiety situations of 15.0 %.

Keywords: Violence, Violence Tendency, Anxiety, Associate Degree

1. GİRİŞ

Biyolojik, fiziksel ve sosyal bakımdan sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşamak kişinin en temel haklarından. Geçmişte bir halk sağlığı problemi olarak görülmeyen şiddet, günümüzde nedenleri ve

sonuçları açısından önemli bir halk sağlığı problemi olarak görülmektedir. Şiddete eğilimi olanlar bireylerin ve toplumların sağlığı için giderek potansiyel bir tehdit oluşturmakta ve artan şiddet bireylerin ve toplumların biyolojik, fiziksel ve sosyal iyilik halini olumsuz yönde etkilemektedir (Çetin, 2016:3).

Dünya Sağlık Örgütü, şiddeti tanımlarken “bireyin kendisine, diğer bir kişiye ya da gurup veya topluluğa kasıtlı olarak fiziksel güç ya da kudret uygulanması ya da bununla tehdit edilmesi” şeklinde ifade etmiştir(WHO 2014). “Bir hareketin, bir gücün derecesi, yeğinlik, sertlik” olarak tanımlanmaktadır (TDK, 2018). Köknel (2000) şiddet kavramını genel ve özel anlamında şu şekilde tarif etmiştir. Genel anlamda, aşırı duygu, bir olgunun yoğunluğu, kaba ve sert davranışı; özel anlamda ise kaba kuvveti, beden gücünün kötüye kullanılması, yakan, yıkan, yok eden; bireye ve topluma zarar veren etkinlikler şeklinde ifade etmiştir.

DSÖ (2002)’e göre şiddet kendine yönelik, kişiler arası ve gruplar arası şiddet olmak üzere ayrılır. Kendine yönelik şiddet olarak intihar, intihar girişimi ve kasıtlı yapılan yaralamalar yer almaktadır. Kişiler arası şiddet olarak ise çocuk, eş, yaşlılara yönelik aile içi şiddet, tanıdık bir kişi veya yabancı bir kişinin uyguladığı şiddet vardır. Gruplar arası şiddet kavramı içinde ise sosyal, politik ve ekonomik şiddet tanımları yer alır. Şiddeti besleyen en önemli faktörleri aile ve çevre, eğitim seviyesi ve medya olmak üzere üç başlıkta toplayabiliriz (Ayan, 2006:199). Şiddeti tek bir nedende aramak yanlıştır, şiddet çok yönlü bir olgudur. Ekonomik, psikolojik ve toplumsal boyutlar gibi faktörlerin hepsi birden şiddet olayında etkilidir. Bu nedenle şiddetin tek bir nedene indirgenerek algılanması, bilimsel gerçeklere uzaktır (Tezcan, 1996:107).

Tolan ve Guerra (1994) çalışmalarında dört şiddet türünden söz etmektedirler. Durumsal şiddet; fakirlik, alkol ve uyuşturucu madde kullanma, akran baskısı ve silahlara kolaylıkla ulaşma gibi özel durumsal faktörlerin sonucudur. İlişkisel veya kişilerarası şiddet; adölesan nüfusun büyük bir bölümünü etkileyerek ilişki içinde bulunduğu bireylerin kişilerarası tartışmalarından ortaya çıkan şiddet türüdür. Yağmacı şiddet; antisosyal veya suç davranışının aksine kazanç sağlamak için yapılır. Psikopatolojik şiddet; ağır psikolojik travma ve sinir sistemi bozuklukları sonucu daha fazla tekrarlama eğilimindedir. (Akt. Meyer ve Farrell, 1998:462-463)

Şiddete sebep olabilecek faktörler incelendiğinde bu faktörleri bireysel ve toplumsal faktörler olarak iki gruba ayırabiliriz. Şiddeti önleyebilmek içinde alınacak önlemleri bireysel ve toplumsal bazda ele almak daha doğru olacaktır.

Anksiyete, iç veya dış kaynaklı olabilecek tehlike beklentisiyle organizmanın duyduğu endişe ve korku duygusudur. Yaklaşan tehlikeyi organizmaya haber vererek sinir sisteminin tüm birimlerini ve endokrin sistemini en yüksek seviyede uyararak, harekete geçiren dolayısıyla kişiye kendini koruma yönelik fırsat verir (Küçük ve Gölgeci, 2005:209-210). Anksiyete genellikle yaşadığımız an ile alakalı olmayıp bireyin daha çok gelecekte karşılaşması muhtemel tehlikelere ve kötü olaylara odaklanmasıdır(Tompkins, 2013). Anksiyete’nin iki tipi vardır. İlki; bir olayda bireyin kendi kontrolü dışında, belirli bir süre ve şiddette meydana çıkan ve fizyolojik koşullarda beklenen bir yanıt iken ikincisi ise süresi veya şiddeti bakımından uygun olmayan ve fizyolojik koşullarda beklenmeyen bir yanıt olarak gelişebilir. (Küçük ve Gölgeci, 2005:209).

Yanık vd.’nin (2014), 726 kadın ve 174 erkek üzerinde yapmış oldukları çalışmada katılımcıların % 43.4’ünün en az bir şiddet türüne maruz kaldığını, şiddete maruz kalma ile cinsiyet, yaş, meslek, çalıştıkları yer, eğitim ve medeni durum değişkenleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulmuşlardır. Buna göre erkeklere nazaran kadınların daha fazla şiddete maruz kaldığı, mesleklerine göre de ev hanımları ile işsizlerin %57.1’in, diğer çalışan kesime oranla daha fazla şiddete maruz kaldığı, eğitimlerine göre, okuma yazma bilmeyenlerin %77.8 ile okuma yazma bilenlere göre daha fazla şiddetle karşılaştıkları, şiddet karşısında % 49.9’unun sustuğu, %18.6’sının evden ayrıldığı, %37.5’den özür dilendiği, % 6.5’inin karakola gittiği belirlenmiştir. Özcebe, Çetik ve Üner’in (2006) yaptıkları çalışmada Ankara genelinde ortaöğretim kurumlarında, 2004 yılı içerisinde öğrencilerin % 45,8’i son üç ay içerisinde şiddet uygulamış veya şiddete maruz kalmış, öğrenciler, şiddete en fazla okulda (% 49,2) ve arkadaşları (% 61,6) tarafından maruz kaldıklarını belirtmişlerdir. Coles, Greene ve Braithwaite (2002) tarafından yapılan araştırmada şiddet için risk grubunda yer alan ergenlerin kişilik özelliklerini, duygusunu ve ailelerini içeren üç faktör incelenmiştir. Araştırmanın verilerinin analizi sonucunda ergenlerin şiddet davranışı göstermesinde öfke ifade tarzının, sürekli öfkenin ve sürekli kaygının

açıklayıcı olduğu bulunmuştur. Ayrıca erkek ergen katılımcılarda görülen şiddet davranışında aile kontrolünün ayırt edici olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Khuri, Iachan, Scheidt, Overpect, Gabhainn, Picckett ve Harel (2004) beş farklı ülkenin ergenlerinin şiddetle ilgili davranışları ve sıklığını belirlemek için yaptıkları çalışmada beş ülkede ergenler, kavga etme sıklığı, silah taşıma sıklığı ve kavgada yaralanma oranları bakımından karşılaştırıldığında fark bulunamamış, fakat zorba davranışların en yaygın İsrail ve en az İsveç'te yaşayan ergenler arasında gerçekleştiği gözlenmiştir. Aynı çalışmada ABD'de fiziksel saldırıya maruz kalmanın 15-19 yaş arasında en sık altıncı ve 10-14 yaş arası insanlarda da yedinci sırada yer aldığı belirtilmiştir.

2. YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı ön lisans öğrencilerinin şiddet eğilimlerine sebep olabilecek birçok değişkenden biri olan anksiyete durumlarının şiddet eğilimleri ile ilişkisini incelemektir.

2.2. Araştırmanın Önemi

Şiddet bireysel ve toplumsal bir sorun olup hem bireyin hayatını hem de toplumsal hayatı özellikle son yıllarda olumsuz yönde etkileyen bir faktördür. Aynı zamanda şiddet aynı iş yerinde çalışan bireyler arasında ortaya çıktığı zaman iş hayatını da olumsuz olarak etkileyen bir faktör olarak karşımıza çıkacaktır. İş hayatının tekniker ihtiyacını karşılayan ön lisans öğrencilerinin iş hayatında karşılaşılabilecekleri şiddet eğilimlerini ve bunu etkileyebilecek faktörleri belirlemek önemlidir. Bu açıdan çalışmanın literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

2.3. Araştırmanın Yöntemi

Bu çalışmada, nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama yöntemi kullanılmıştır.

2.4. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu önlisans eğitimi alan 404 öğrenci oluşturmaktadır. Çalışma gönüllülük esasına uygun olarak yürütülmüştür.

2.5. Veri Toplama Araçları

2.5.1. Şiddet Eğilim Ölçeği

Şiddet Eğilim Ölçeği, Göka, Bayat ve Türkçapar (1995) tarafından geliştirilmiş, T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu'nun "Aile İçinde ve Toplumsal Alanda Şiddet" (1998) konulu araştırmasında temel yapısı bozulmadan yeniden desenlenmiş ve kapsam geçerliliği için ölçeğin güvenilirliğini sınamak üzere iç tutarlılık kapsamında güvenilirlik katsayısı iki farklı zamanda 0,78 ve 0,87 bulunmuştur. Bizim örneklemimizde ise cronbach alpha katsayısı 0,878 olarak hesaplanmıştır. Ölçek 4 lü likert yapıda olup, 20 sorudan oluşmaktadır. Ölçekten alınabilecek puanlar 20 – 80 arasında değişmektedir.

2.5.2. Beck Anksiyete Envanteri

Orjinali A.T. Beck, N. Epstein, G.Brown ve R.A. Steer tarafından 1988 de geliştirilen envanterin Türkçeye uyarlaması Ulusoy, Şahin ve Erkmén tarafından (1996) da yapılmıştır. Envanter ergen ve yetişkinlere uygulanabilmekte olup, 21 maddeden oluşmaktadır. Envanterin puanlaması 0-3 arasında her madde için "hiç" (0), "hafif derecede" (1), "orta derecede" (2), "ciddi derecede" (3) şeklindedir. Envanterden alınabilecek puanlar 0 – 63 arasındadır. Envanterin örneklemimizdeki cronbach alpha katsayısı 0,944 olup oldukça yüksek bir değerdir.

2.6. Verilerin Analizi

Öğrencilerden toplanan veriler SPSS analiz programına girilmiş, öncelikle bağımsız değişkenin bağımlı değişkenle aralarındaki korelasyona bakılmış ve aralarında korelasyon tespit edildiği için regresyon analizine alınmıştır.

2.7. Veri Toplama Süreci

Ölçekler öğrencilere fotokopi yoluyla çoğaltılarak dağıtılmış ve anketleri cevaplamaları sağlanmıştır. Ankete katılım öncesi öğrencilere çalışma hakkında bilgi verilmiştir.

3. BULGULAR

Tablo 1. Öğrencilerin ŞEÖ ve BAE ölçeklerinden aldıkları puanların ortalama ve standart sapma değerleri

	N	Ortalama (X)	St.Sapma (ss)
ŞEÖ	404	40,690	10,63
BAE	404	16,594	13,89

ŞEÖ: Şiddet Eğilim Ölçeği, BAE: Beck Anksiyete Envanteri

Tablo 1 de görüldüğü gibi öğrencilerin şiddet eğilim ölçeğinden aldıkları puanların ortalaması 40,690 ve standart sapması 10,63 anksiyete envanterinden aldıkları puanların ortalaması 16,594 ve standart sapması 13,89 olarak bulunmuştur.

Tablo 2. Ön lisans Öğrencilerinin Bağımlı ve Bağımsız Değişkenlerden Aldıkları Puanların Korelasyon Katsayıları

Bağımlı Değişken	Bağımsız Değişken
Şiddet Eğilimi	Anksiyete
	0,389**

N= 404 ; **P < 0,01

Tablo 2 de ki analiz sonuçları Ön lisans öğrencilerinin şiddet eğilimi ölçeğinden aldıkları puanların ortalamaları ile anksiyete envanterinden ($r = 0,389$; **P < 0,01) aldıkları puanların ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğunu göstermektedir.

Regresyon analizinde bağımsız değişken olan anksiyete envanteri dikkate alındığında, bu değişkenin bağımlı değişken olan ön lisans öğrencilerinin şiddet eğilimlerini tahmin etmedeki katkısının istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur ($F(1,403) = 71,851$, $P < 0,01$).

Ön lisans öğrencilerinin şiddet eğilimlerini tahmin etmede kullanılan anksiyete envanterinin regresyon analiz sonuçları Tablo 3 de verilmiştir.

Tablo 3. Regresyon Analiz Sonuçları

	β	t	p	Adjusted R ²	F	P
Regresyon katsayısı	35,745	47,003	0,000			
Anksiyete	0,298	8,477	0,000	0,150	71,851	0,000

Tablo 3 de görüldüğü gibi bağımsız değişken analizde yer aldığı anksiyetenin öğrencilerin şiddet eğilimlerini tahmin etmede istatistiksel olarak anlamlı bir katkısı vardır. Ayarlanmış R2 değerinin 0,150 olması, öğrencilerin şiddet eğilimlerinin % 15,0 'nin anksiyete değişkeni tarafından açıklandığını göstermektedir.

4. SONUÇ

Şiddet günlük yaşantımızda var olan bir olgudur. Şiddetin ortaya çıkmasına sebep olabilecek birçok faktör vardır. Bunlardan biri de kaygı, sinir ve gerginlik gibi anlamlara gelen anksiyetedir.

İnsan organizmasının içinde karşılaştığı veya yaşadığı herhangi bir engel durumu anksiyeteye neden olabilir ve bu durum ise kendini şiddet olarak dışa vurabilir. Çalışmamızda önlisans öğrencilerinin sahip oldukları anksiyete durumları ile şiddet eğilimleri arasında herhangi bir ilişki olup olmadığını tespit etmek için pearson korelasyon analizi yapılmış ve sonucunda 0,01 düzeyinde bir ilişki bulunmuştur.

Şiddet eğilimi ile anksiyete arasındaki benzer ilişki literatürdeki bazı çalışmalarda da mevcuttur (Damka, 2009; Duru, 2013; Irmak, 2016; Çetin, 2016; Şahin, 2018). Bu ilişkiden sonra bağımsız değişken olan anksiyete ile bağımlı değişken olan şiddet eğilimi arasında regresyon analizi yapılmış ve önlisans öğrencilerinin şiddet eğilimlerinin %15'i nin sahip oldukları anksiyeteden kaynaklandığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anksiyete bireylerin hayatında çeşitli olumsuzluklara sebep olmaktadır. Anksiyete depresyon, hastalık ve ölümlere sebep olabilirken bireyin yaşam kalitesini de azaltır (Sareen vd., 2006; Roy-Byrne vd.2008, Gülnihal, 2017).

KAYNAKÇA

- AYAN, S. (2006). Şiddet ve Fanatizm. *Ç. Ü. İktisadi İdari Bilimler Dergisi*. 7/2, 191-209.
- COLES, C.J., GREENE A. F., VE BRAİTHWAİTE H. O. (2002). The relationship between personality, anger expression, and perceived family control among incarcerated male juveniles. *Adolescence*, 37(146), 395-409.
- ÇETİN, Ö.I.(2016) *Genç Erişkin Erkeklerde Şiddet Eğilimi Ve Psikolojik Durum İle İlişkisi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sağlık Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- DAMKA, Z.(2009). *Sığınma evinde kalan şiddet mağduru kadınlar: Anksiyete duyarlılığı, travmaya bağlı suçluluk, travma sonrası stres bozukluğu ve psikolojik belirtiler*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- DURU, P.(2013). Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Tıp fakültesi çalışanlarında psikolojik şiddet (mobbing) algısı ve kısa semptom envanterinin değerlendirilmesi, *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Ankara Üniversitesi, Sağlık Bilimler Enstitüsü, Ankara
- Dünya Sağlık Örgütü WHO (2002). World Report On Violence And Health. Krug E.G., Dahlberg, L.L., Mercy, J.A., Zwi, A.B. , Lozano, R. Eds. WHO: Geneva, Switzerland.
- Dünya Sağlık Örgütü WHO (2014). Global Status Report On Violence Prevention.Erişim 09.09.2018, <http://www.who.int/violence...prevention/violence/st...>
- GÜLNİHAL, E.Z.(2017). *Evlilik Kavramı Üzerinden, Anksiyete ve Depresyonun İlişki Doyum Açısından İncelenmesi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Üsküdar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- IRMAK, Ç.(2016). *Aile içi şiddet görüp kadın konukevinde kalan kadınlarla aile içi şiddet görüp evinde kalmaya devam eden kadınların psikolojik dayanıklılık bağlanma biçimleri başa çıkma tutumları ve psikopatoloji açısından karşılaştırılması*, Tıpta Uzmanlık, Sağlık Bilimleri Üniversitesi, İstanbul.
- KELLNER, M.H., BRENNAN, B.H. (1999). The Effects Of Anger Management Groups In A Day School For Emotionally Disturbed Adolescents. *Adolescence*. 34 (136), 645-651.
- ROY-BYRNE, P.P., DAVIDSON, K.W., KESSLER, R.C., VE STEİN M.B.(2008) Anxiety disorders and comorbid medical illness. *General hospital psychiatry*, 30(3), 208-225
- KHURİ, S.E., IACHAN, R., SCHEİDT, P.C., OVERPECK, M.D., GABHAİNN, S.N., PİCKETT, W., VE HAREL, Y. (2004). A cross-national study of violence-related behaviors in adolescents, *Arch Pediatr Adolesc Med*, 158(6), 539-44.
- KÖKNEL, Ö. (2000). *Bireysel ve Toplumsal Şiddet*. (2. bs.). İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi.
- MEYER A.L VE FARRELL A.D (1998) Social Skills Training to Promote Resilience in Urban Sixth-Grade Students: One Product of an Action Research Strategy To Prevent Youth Violence in High-Risk Environments, *Education and Treatment of Children*, Vol. 21, No. 4, pp. 461-488
- JİTENDER SAREEN M.D, BRIAN J.COX, IAN CLARA, M.A. VE GORDON J.G(2005) The relationship between anxiety disorders and physical disorders in the U.S. National Comorbidity Survey, *Depression And Anxiety* 21:193-202.

- ÖZCEBE, H. , ÇETİK, H. VE ÜNER, S. (2006). Adölesanlarda şiddet davranışları. Şiddet ve Okul: *Okul ve Çevresinde Şiddete Yönelik Alınabilecek Tedbirler Sempozyumu*, İstanbul
- SAREEN J., JACOBI, F., COX, B.J, BELİK, S.L., CLARA I. VE STEİN, M.B (2006). Disability and Poor Quality of Life Associated With Comorbid Anxiety Disorders and Physical Conditions, <https://jamanetwork.com/journals/jamainternalmedicine/fullarticle/411123> (Erişim: 03.09.2018)
- ŞAHİN, Z.(2018). *Self-perception, Psychopathology and Cognitive Emotion Regulation Strategies in Women Exposed To Domestic Violence*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Işık Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul
- T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu. (1998). *Aile içinde ve toplumsal alanda şiddet*. Bilim Serisi: 113. Başbakanlık Basımevi: Ankara.
- Türk Dil Kurumu (TDK) (2018). http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5be5a9d78cac31.04668370 (Erişim: 08.09.2018)
- TOMPKİNS, M.A(2013) *Anxiety and Avoidance: A Universal Treatment for Anxiety, Panic, and Fear*, Oakland: New Harbinger Publications.
- ULUSOY, M., ŞAHİN, N., AND ERKMEN, H., (1996). Turkish Version of the Beck Anxiety Inventory: Psychometric Properties. *Journal of Cognitive Psychotherapy*, 12, 163-172.